

46. Dumme mosse

Dumme mosse är med sina ca 45 km² ett av de största myrkomplexen på Sydsvenska höglandet.

Dumme mosse består till större delen av en kal högmosse, men är en del av ett ännu större myrkomplex med olika mossetyper, kärr, gungflyn och gammal barrskog. Här finns också skogs- och fastmarksholmar och ett par mindre gölar. Alla bidrar de till områdets värdefulla skogs- och myrmosaiker.

Dumme mosse blev naturreservat 1967 och 1998 utökades reservatet till att omfatta 2 865 hektar. Det är också ett Natura 2000-område. Allt som allt omfattar mossarna, kärren och våtmarkerna vid Dumme mosse ca 45 km² vilket gör området till ett av de största myrkomplexen på Sydsvenska höglandet.

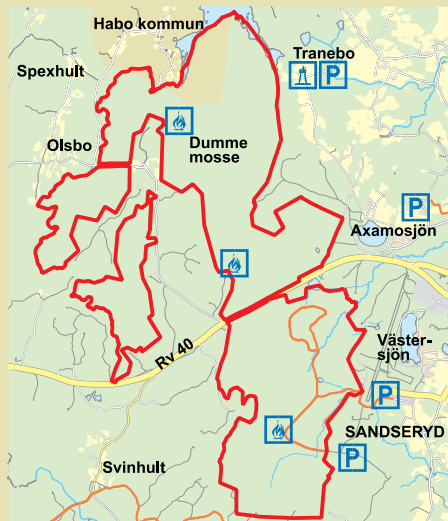
Dumme mosse ligger i ett flackt landskap 7 km väster om Jönköping. När man kommer upp dit slås man av

det stora lugnet och tystnaden – trots närheten till flygplatsen och den livligt trafikerade vägen mellan Jönköping och Ulricehamn. Vägen delar mossen i en sydlig och en nordlig del. Den öppna mossen – myrvidden – är en fascinerande naturtyp under alla årstider. Den fria sikten, endast skymd av små spridda martallar, för tanken snarare till Norrlands inland än till södra Sveriges skogsbygder.

Dumme mosse sluttar svagt mot norr och avvattnas huvudsakligen till Vättern via Domneån, Dunkehallaån och Sandserydsån. En mindre del i sydväst avvattnas mot Nissan. Den stora och relativt orörda mossen har mycket högt värde för både vattenförhållanden och växt- och djurliv.

Vitmossor och ljung dominerar växtligheten ute på mossen, som karaktäriseras av höljor (sänkor) och tuvor. Intressant är att här möts nordliga växtarter som dvärgbjörk, östliga arter som skvattram och västliga som klockljung och myrlilja. På ett par platser kan man också hitta den sällsynta orkidén mossnycklar. Tallen är det vanligaste trädslaget och en del kan vara mycket gamla.

Fågellivet är särskilt spännande med många häckande fågelarter. I mars kan man uppleva orrspelet på mossen. På våren hörs också ljungpiparens ödsliga visslande och tranornas ropande. Smålom, grönbena, ängspiplärka och storspov är andra häckande arter. Mossens norra del är fågelskyddsområde och gränsar till Domneådammen.

VÅRT ATT VETA

Dumme mosse är ett populärt friluftsområde sommar som vinter. Sommartid doftar pors och skvatram utmed Dumme mosse-leden, en markerad sommarled i den södra delen. Man kan välja att gå en kortare eller längre sträcka (4-9 km) längs den spångade leden och 2 km är också anpassade för rullstolar och barnvagnar. En grillplats finns vid sandreveln intill den gamla banvallen. Vintertid är mossen ett fantastiskt område att upptäcka på skidor. På norra delen av Dumme mosse går en markerad vinterled med utgångspunkt från Hallbystugan. Utmed leden finns flera vindskydd och grillplatser. Ett fågeltorn finns vid Tranebo.

VÄGBESKRIVNING: Följ riksväg 40 mot Göteborg och vägvisning mot Jönköpings flygplats. Från flygplatsen finns skyltning till parkeringar i den södra delen av mossen. Vägvisning till Hallbystugan finns från väg 40.

PARKERING: I södra delen finns två parkeringar i anslutning till Dumme mosseleden. Norr om väg 40 finns P-platser vid Hallbystugan, Axamobadet och Tranebo.

BUSS: Från centrala Jönköping till Jönköpings flygplats.

Trollslända

De första människorna som kom till trakterna kring Jönköping levde av jakt och fiske. I Dumme mosse har man hittat ett par ljusterpilspetsar av ben, som tros vara mer än 7 000 år gamla. I området finns också kolbottnar och rester från järnframställning. Vid Jäboån intill den gamla järnvägsbanken som fram till 1960-talet trafikerade Ulricehamn-Jönköping, ligger Britas källa. Den ansågs skänka livslång hälsa om man offrade några mynt i källans djup.

Dvärgbjörk

Orre

Trana

Klockljung